

*С.Ж.Асфендияров атындағы Қазақ
Ұлттық Медицина Университеті*

*ТАҚЫРЫБЫ: Пульмонологиядағы рентгендік
синдромдар*

Өкпе ауруларының
рентгенологиялық көрінісі әртүрлі,
негізінен төрт феноменге бөліп
қарастырады:

I. Өкпе алаңының қоюлануы

II. Өкпе алаңының жарықтануы

III. Өкпе суретінің өзгеруі

IV. Өкпе түбірінің өзгеруі

Өкпенің қоюлануы мына ауруларда жиі көрінеді:

- Альвеолада қабыну экссудаттары жиналғанда;
- бронхтың өткізгіштігі бұзылғанда;
- Өкпенің қысылуында;
- өкпе паренхимасының патологиялық тіндермен ауысқанда;

Жарықтануы

Өкпе көлемінің кішіреюіне байланысты болады.

Себептері:

- өкпе паренхимасына ауа жиналуы
- плевральды қуыста газдың жиналуы

Өкпе суретінің өзгеруі

- **Интерстициальды компонентке байланысты**
- **қан және лимфа ағысының бұзылысы**

Өкпе түбірінің өзгеруі

өкпе элементтерінің кез келген структуралық бұзылысына байланысты, олар:

- қантамырдың
- бронхтар
- клеткаларының
- лимфа шоғырларының

Тыныс алу органдарының патологиялық ауруы кезіндегі рентгенологиялық синдромы:

- 1) Өкпе алаңының тотальды(субтотальды) қоюлануы
- 2) шектелген қоюлануы
- 3) Дөңгелектенген көлеңке
- 4) Ошақтар және шектелген ошақтық диссеминация
- 5) Жайылған ошақтық диссеминация
- 6) Ауалы аймақ
- 7) Жайылған жарықтану
- 8) Өкпе суретінің өзгеруі
- 9) Өкпе түбірінің өзгеруі

I. Өкпе алаңының тотальды (субтотальды) қоюлануы

- Өкпе алаңының барлы немесе көп бөлігінің қоюлануы.

Морфологиялық негізіне жатады:

- II. Өкпе тінінің ауасыздануы немесе тығыздалуы
- III. плевраның тығыздалуы
- IV. плевральды қабығында патологиялық сұйықтықтың болуы
- V. Кеуденің анатомиялық структурасындағы үлкен жаңа түзілістер
- VI. Өкпенің болмауы

I. Өкпе алаңының тотальды (субтотальды) қоюлануы

Бұл патологиялық процесстердің дифференциясында екі Р- белгі маңызды:

- 1) кеудеаралықтың орналасуы (қалыптыда сол контуры орта сызықтан 8-9см, оң жақтан – 4-5см)
- 2) Қоюланудың сипатына

I. Өкпе алаңының тотальды (субтотальды) қоюлануы

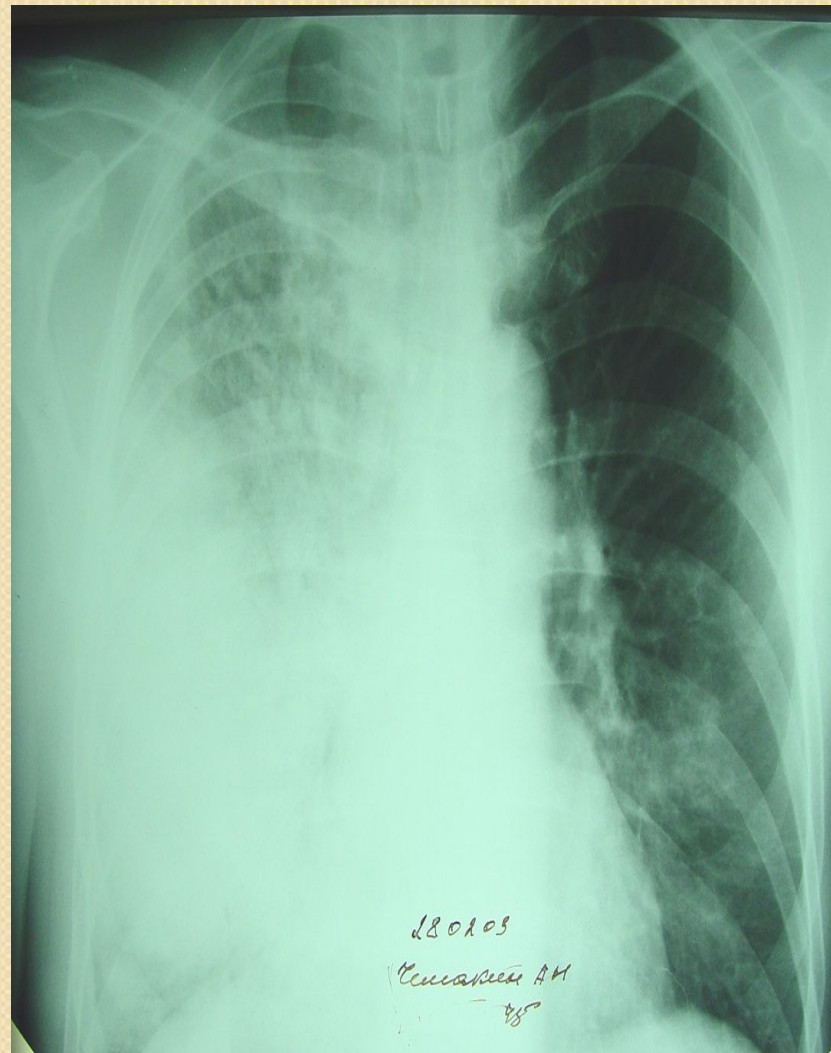
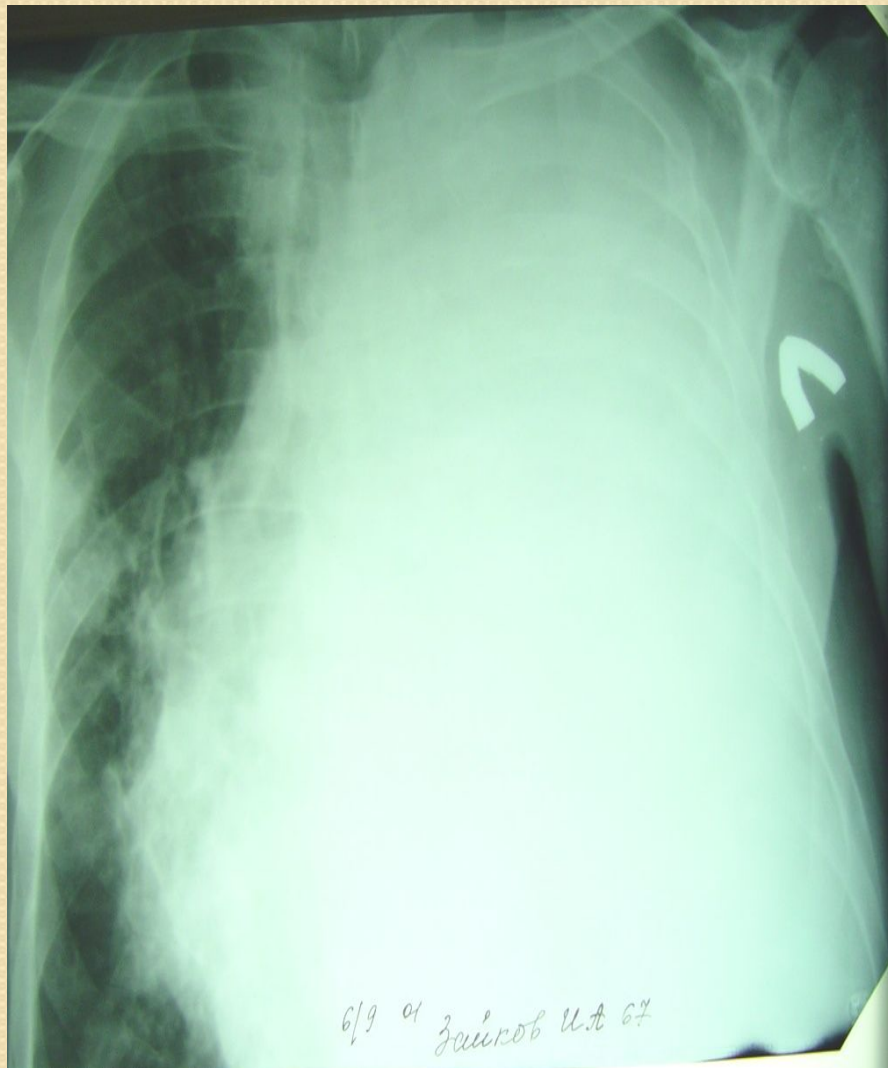
Кеудеаралықтың орналасуы

- қалыпты (қабыну инфильтрациясы, өкпе ісінуі)
- Зақымдалған жаққа ығысқан (ателектаз, цирроз, өкпенің болмауы)
- Қарама-қарсы жаққа ығысқан
- (плевральды қуыстағы бос сұйықтық, диафрагмальды жарықтар, үлкен интраторакальды түзілістер)

Қоюлану сипаты

- Біркелкі (*ателектаз, өкпенің болмауы , плевральды қуыстағы сұйықтық, жаңа түзілімдер*)
- Біркелкі емес (*қабыну инфильтрациясы, өкпенің ісінуі және циррозы, диафрагмальды жарықтар*)

I. Өкпе алаңының тотальды(субтотальды) қоюлануы

II. Шектелген қоюлануы

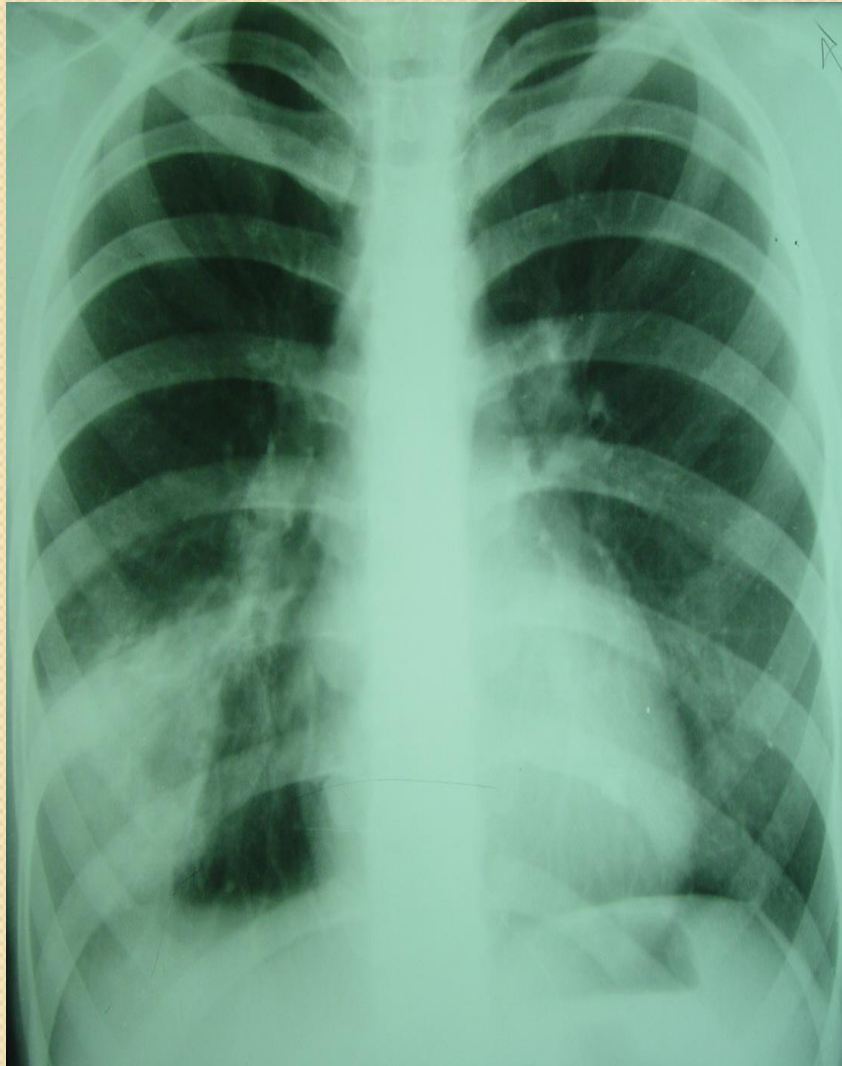
1. Қабыну инфильтрациясы

- А) жедел деструктивті процесстер
- Б) өкпенің іріндеуі
- В) *Инфильтративті туберкулез*
- Г) *Ателектазған сегмент*
- Д) *Өкпе инфаркты*

2. Өкпеден тыс процесстер

- А) плевра қуысындағы бос сұйықтық
- Б) *қапталған сұйықтық*

II. Шектелген қоюлану

III. Дөңгелектенген көлеңке -

барлық проекцияларда дөңгелек ,жартылай дөңгелек ,оваль тәрізді 1,5 см болатын шектелген көлеңке.

Өкпелік процесстер:

- Ісіктер (перифериялық рак, қатерсіз ісіктер, метастаз)
- Киста (эхинококкты, ретенционды, бронхиальды)
- Туберкулез (инфильтративті, туберкулома)
- Аномалия (артерио-венозды аневризма, өкпе секвестрациясы)
- Өкпенің абсцесі

Өкпеден тыс процесстер:

- плевраның локализацияланған мезотелиомасы
- Диафрагмальды жарықтар
- Қабырғаның ісігі

III. Дөңгелектенген көлеңке

Жекеленген көлеңке кез келген ауруда көрінуі мүмкін
Бірнеше көлеңкенің көрінуі кистада, туберкулез,
метастаз кезінде болады.

Тегіс, анық контурлы көлеңке кистаны, қатерсіз ісіктер,
артерио-венозды аневризмада

тегіс емес контурлы - перифериялық ракта, инфильтративті
туберкулезде, абсцессте

Тегс емес бірақ анық контурлар - туберкулома, өкпенің
секвестрациясы

*Соңғы рентгендік зерттеуді
алдыңғысымен міндетті түрде салыстыру
керек*

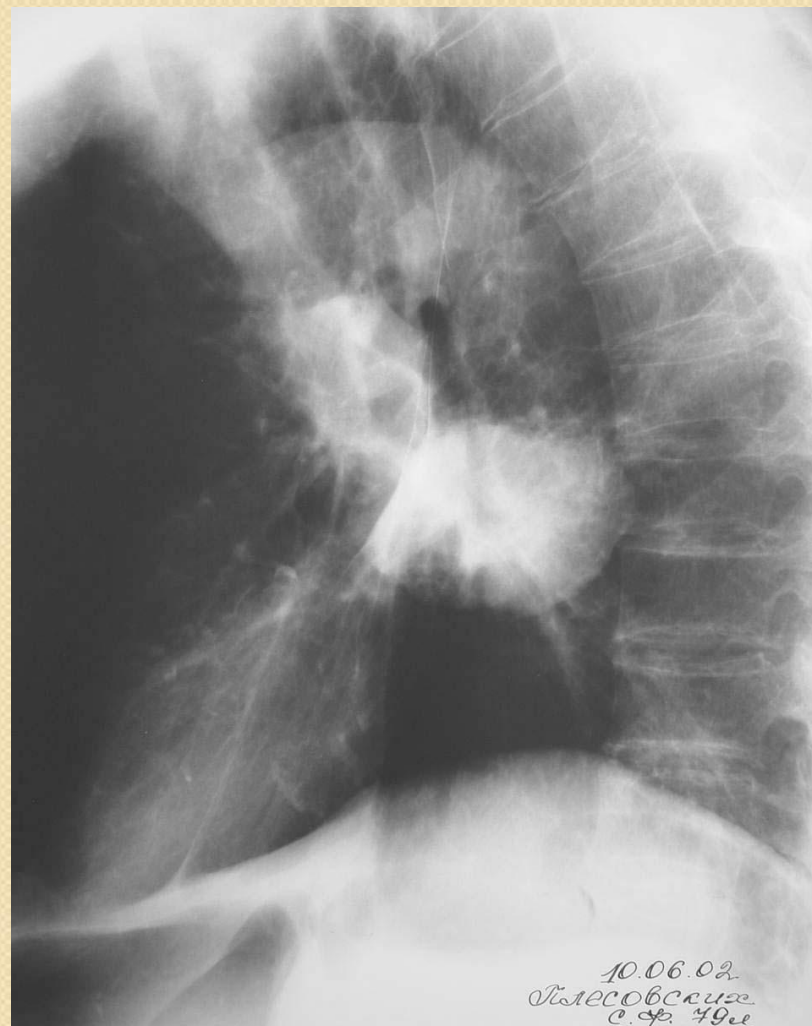
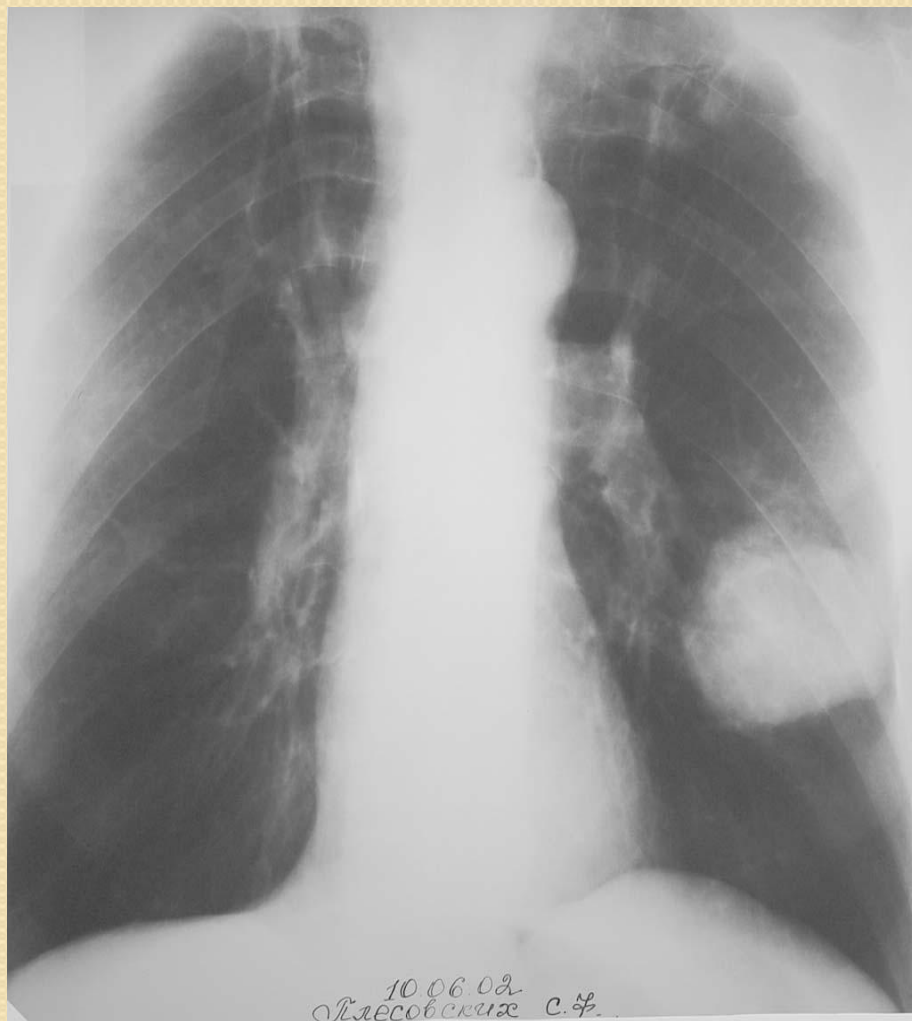
Стабильділік барлық қатерсіз ісіктерде
көрінеді

Ауыспалылық – қабыну процесстерінде

Жылдам үлкеюі–қатерлі ісіктерге
байланысты

III. Дөңгелектенген көлеңке

IV Ошақтар және шектелген ошақтық диссеминациялар

Ошақтар деп домалақ, полигональды немесе дұрыс емес пішінді, көлемі 1,5 см дейін болатын көлеңкені айтамыз.

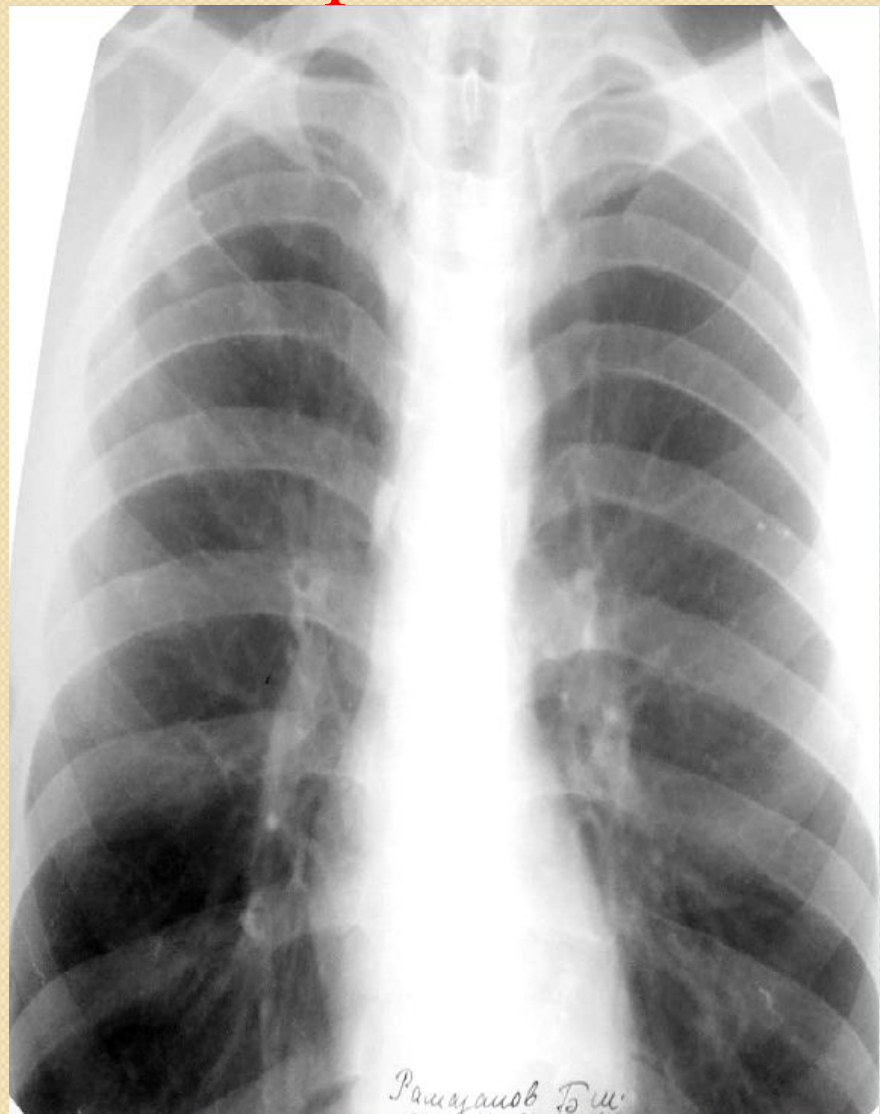
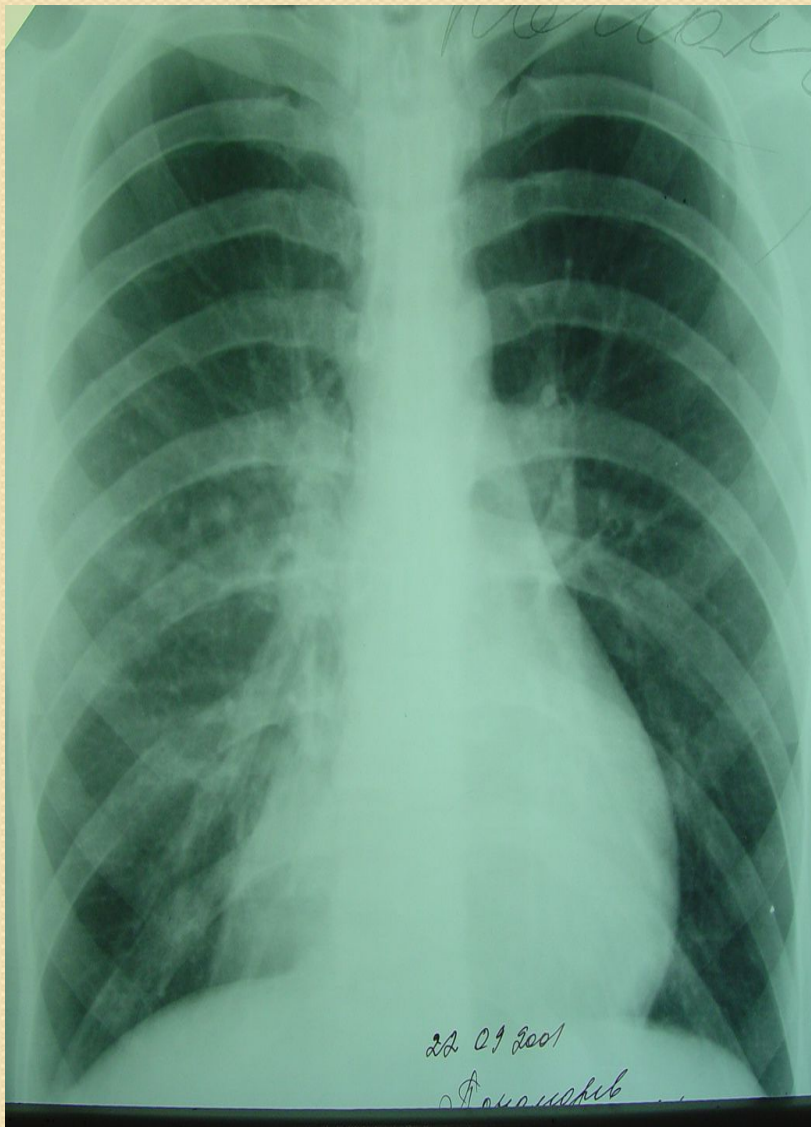
Ошақтық топтар – бір бірінің қасында орналасқан бірнеше ошақтар.

Шектелген диссеминация – екі сегментте орналасқан көптеген ошақтар

Осы синдроммен төмендегі аурулар көрінеді:

- Ошақтық туберкулез
- Перифериялық рак
- Метастаздар
- Бөліктік ателектаз
- Екіншілік пневмония

IV Ошақтар және шектелген ошақтық диссеминациялар

V. Жайылған ошақтық диссеминация

- екі немесе одан да сегменттің зақымдалуын айтамыз.

Жайылған ошақтық диссеминациямен көрінетін аурулар:

Диссеминацияланған туберкулез

- Саркоидоз
- Пневмокониоз
- Карциноматоз

Көлеміне қарай төртке бөлеміз:

- Миллиарлы 2мм
- Майа ошақты 3-4мм
- Орташа ошақты 5-8мм
- Ірі ошақты 9-15мм

V. Жайылған ошақтық диссеминация

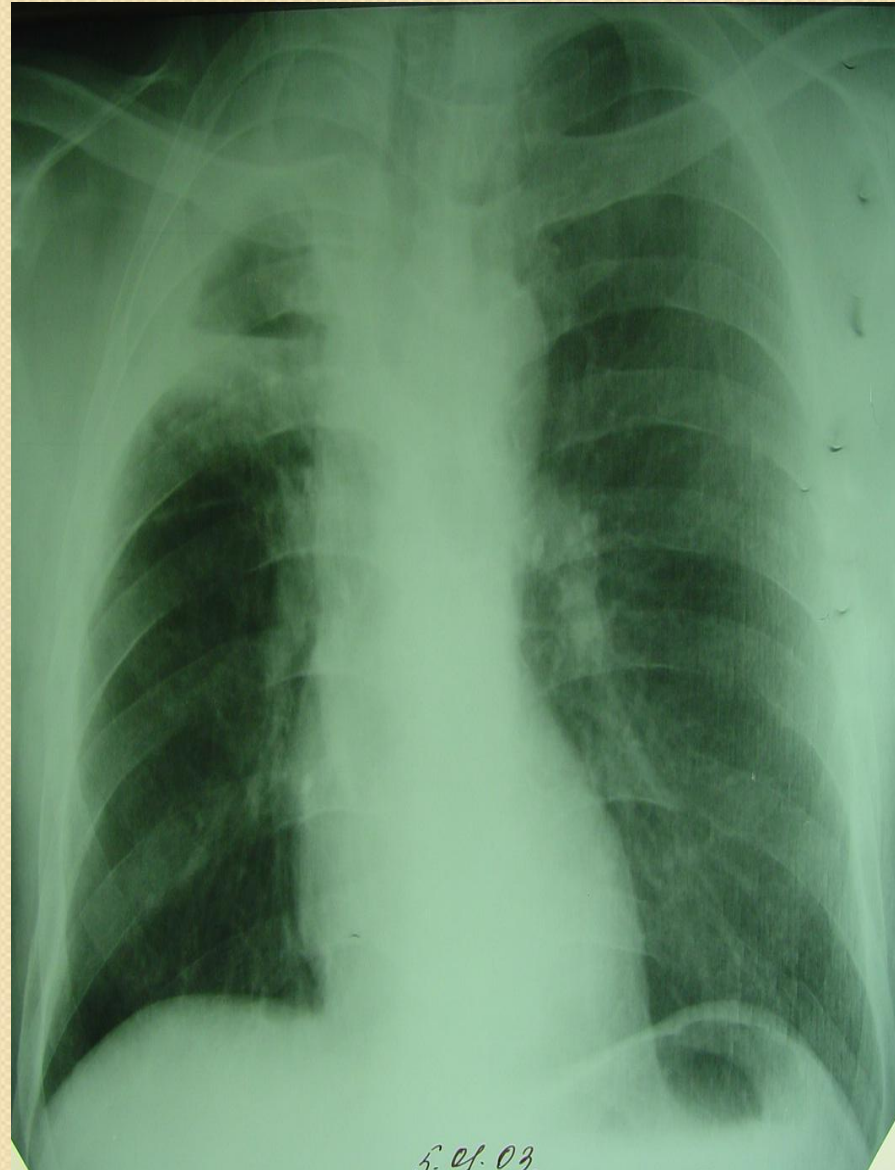
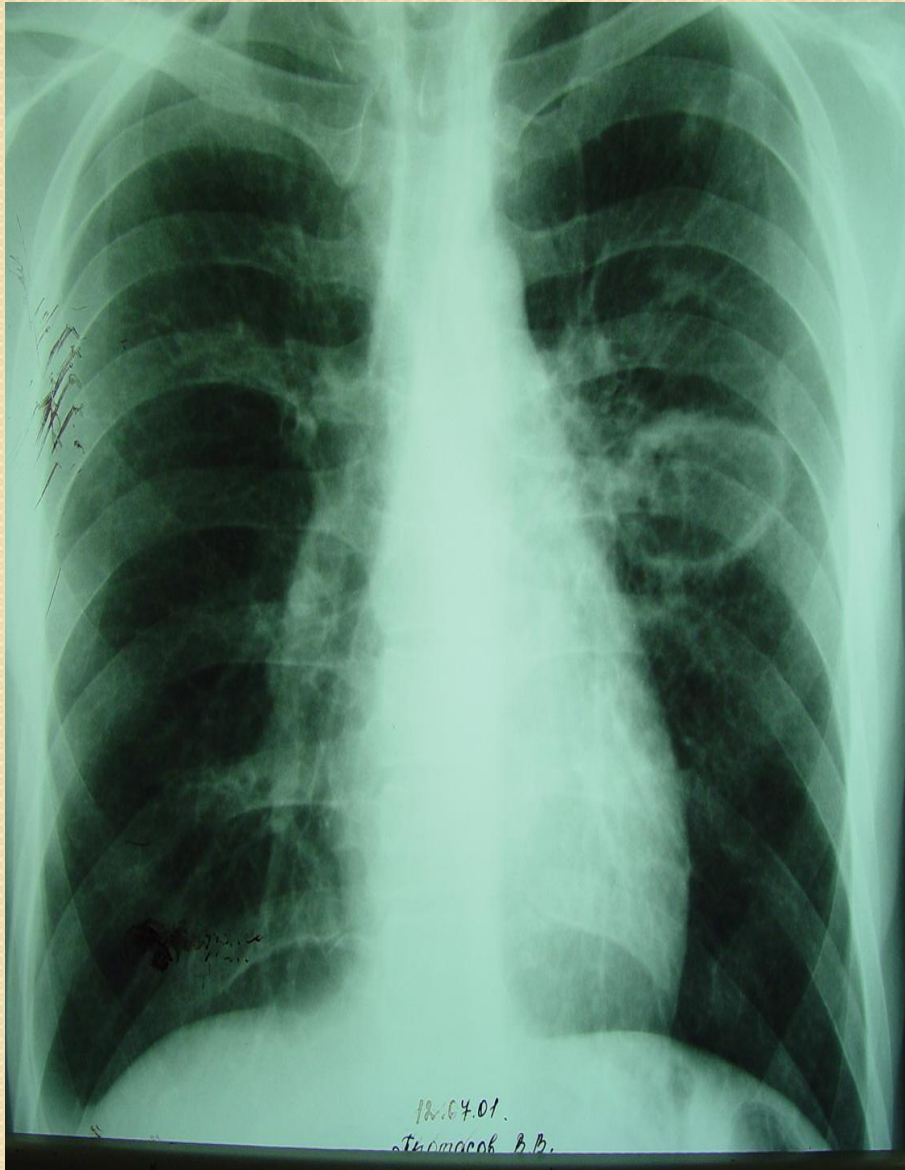

VI. Ауалы кеңістік

Барлық проекцияда сақталатын жабық сақина тәрізді көрінетін ауалы кеңістік. Ауалы кеңістікпен көрінетін патологиялық процесстер:

- Шынайы және жалған кисталар
- Кистозды гипоплазия
- Эмфизематозды буллалар
- Абсцесс
- Деструктивты туберкулез
- Аспергилема

VI. Ауалы кеңістік

VII. Жайылған жарықтану

екі өкпе алаңының немесе үлкен көлемді болатын шектелмеген мөлдірлігінің жоғарылауы.

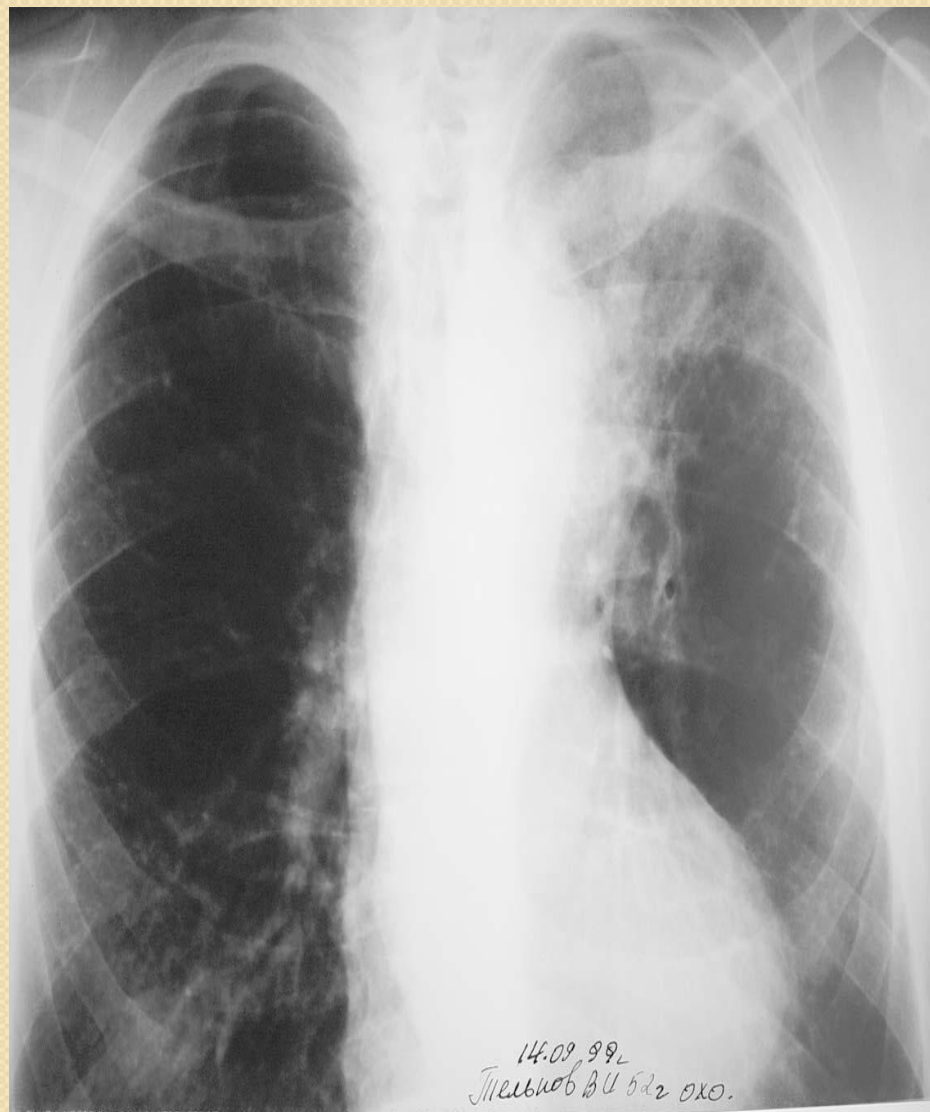
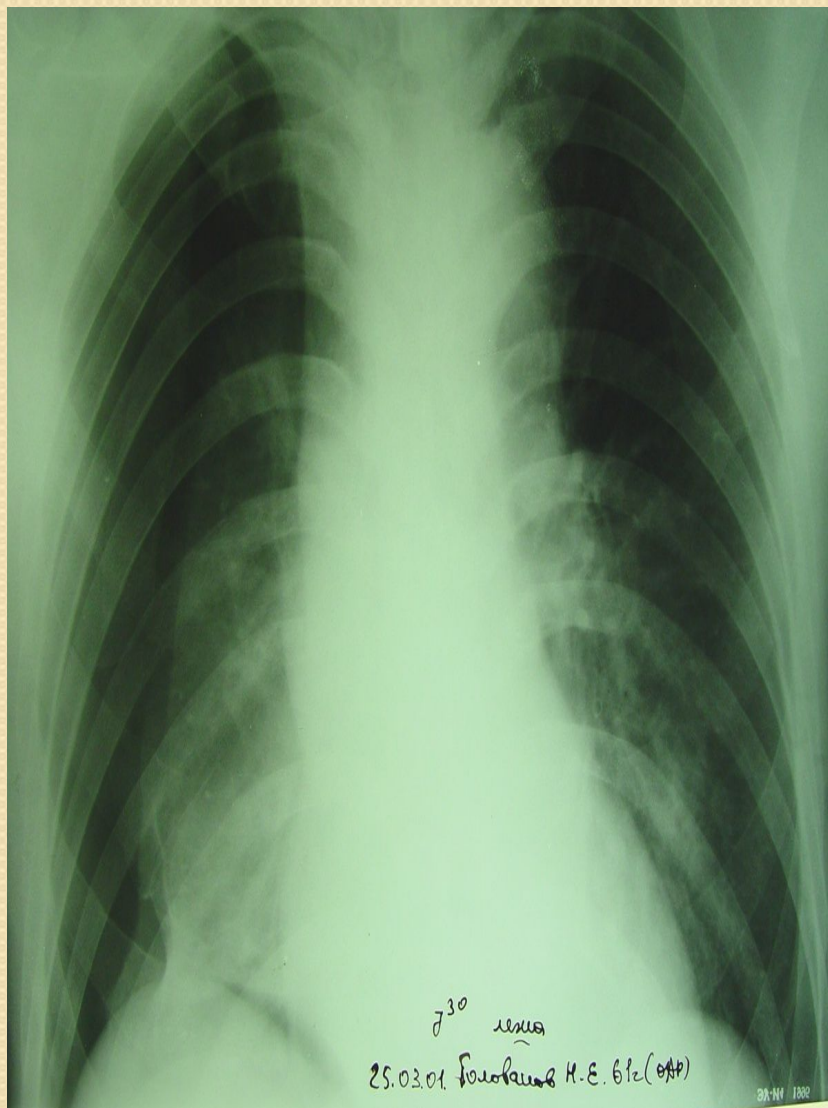
Өкпелік патологиялық процесстер

екіжақты **тотальды** (эмфизема кіші қан айналымның гиповолемиясы – Фалло тетрадасы)

- Біржақты тотальды (негізгі бронхтың клапандық бұзылысы, бір өкпенің болмауына немесе ателектазға байланысты компенсаторлы үлкеюі)

VII. . Жайылған жарықтану

VIII. Өкпе суретінің өзгеруі

- Кіші қанайналымның бұзылысы
- Лимфа ағысының бұзылысы
- Тінаралық фиброз

Өкпе суретінің өзгеруі кедейленуі немесе күшеюімен көрінеді

Өкпе суретінің тотальды екіжақты күшеюі:

- 1) Артериальды қан толу (пердеаралық дефект, митральды ақаулар, жүрек жеткіліксіздігі)
- 2) Интерстициальды ісіну
- 3) Диффузды интерстициальды фиброз

Өкпе суретінің тотальды біржақты күшеюі:

- 1) Бір өкпенің қанға толуына байланысты (ателектаз, цирроз немесе бір өкпенің жоқ болуы)
- 2) Өкпе артериясының агенезиясы

Өкпе суретінің шектелген күшеюі: локальды пневмосклероз, бронхоэктаз,

Өкпе суретінің тотальды екіжақты кедейленуі:

- 1) митральды стеноз кезіндегі өкпелік гипертензия
- 2) Эмфизема

Өкпе суретінің тотальды біржақты кедейленуі: ӨАТЭ, өкпе артериясының агенезиясы, ісікпен қысылуы, негізгі бронхтың өткізгіштігінің клапандық бұзылысы

Өкпе суретінің шектелген кедейленуі:
Лобарлы эмфизема

VIII. Өкпе суретінің өзгеруі

IX. Өкпе түбірінің өзгерісі

Егер рентгендік суретте өкпе түбірінің өзгерісі негізгі және басты орында болса, осы синдромға жатады:

- 1) Лимфаденопатия
- 2) Патологиялық қантамырлар өзгерісі
- 3) Бронх бұзылысы
- 4) Тінаралық сұйықтық алмасуының бұзылысы
- 5) Склероздық процессы

IX. Өкпе түбірінің өзгерісі

Дифференцияда бір немесе екіжақты түбірдің өзгерісіне мән беру керек:

Біржақты зақымдану туберкулезді бронхоаденит кезінде

Екіжақты зақымдану саркоидоз кезінде

Басқа ауруларда біржақты немесе екіжақты зақымдану болады

Өкпе түбірінің қантамырларының өзгеруі:

- Біржақты локальды кеңеюуі – ӨА аневризмасы
- Біржақты тарылуы – ӨА агенезиясы
- Екіжақты кеңею – артериальды гипертрофия пердеаралық дефекті, митральды стеноз
- Екіжақты тарылуы – артериальды гиповолемия

IX. Өкпе түбірінің өзгерісі

IX. Өкпе түбірінің өзгерісі

